

Martin Germ

**Antika za poznavatelje: životinje klasičnog podrijetla u amblemima
*Theatrum Memoriae Nobilis ac Almae Societatis Unitorum***

Theatrum Memoriae Nobilis ac Almae Societatis Unitorum ili *Album ljubljanskog plemićkog društva Sv. Dizme* (Arhiv Republike Slovenije, izvor: AS 1073, I/1), povijesni je dokument iznimnog kulturološkog značaja, koji nedvojbeno svjedoči o intelektualnom okruženju Ljubljane u vremenu njezine revnosne obnove krajem 17. i početkom 18. stoljeća. Radi se o vrijednom iluminiranom rukopisu iz ranog novog vijeka u Sloveniji, koji čuva rukom oslikane ambleme, kojima predstoji dug proces istraživanja i valorizacije. Značajke antičke umjetnosti u ovom su rukopisu brojne, no ovaj se rad usredotočuje na zoomorfnu simboliku koja svoj izvor nalazi u umjetnosti stare Grčke i Rima. Brojni prikazi životinja u *Albumu* ističu njihovu važnost u ikonografiji te interes naručitelja za simboliku životinja. Ovisno o složenosti podrijetla simboličkog značenja pojedine životinje, amblemi u *Albumu* mogu se svrstati u tri glavne skupine. Prva obuhvaća životinjske motive koji potječu iz grčke i rimske kulture, dobro poznatih književnih izvora te utemeljene tradicije vizualnih umjetnosti antike. Drugoj skupini pripadaju životinje profinjene obrade, kod kojih je klasično podrijetlo teže uočljivo, poput prikaza ranjenog kozoroga u amblemsu baruna Taufferera, koji se koristi kao *pars pro toto* za ovu skupinu. Amblemi treće skupine prepoznatljivi su po vještoj i profinjenoj obradi motiva uzetih iz klasične antike i izuzetnoj ikonografiji. Većina ih ne pokazuje izravnu poveznicu s grčko-rimskom kulturom jer je aluzija prikaza vrlo rafinirana. Autor pojašnjava odlike treće skupine na temelju amblema na kojem je prikazan konj Bukefal, posvećen Siegfridu Bonaventuru von Werthenthalu. Članovi plemićkoga Društva Sv. Dizme na domišljat su način dizajnirali svoje ambleme s ciljem pokazivanja svoje erudicije i naobrazbe ostalim članovima bratovštine i budućim naraštajima. Kompleksnost ikonografije amblema upućuje na zaključak da su naručitelji bili upoznati s idejom *buona impresa* Paola Giovia, iznesenom u *Dialogo dell'impresa militari et amorose*, koja nalaže da misao ne treba biti suviše teška da bi ju razumjela jedino proročica Sibila, niti previše jednostavna da bi ju shvatili plebejci. U ovom kontekstu, solidno poznavanje grčko-rimske antike i način na koji su naručitelji iskoristili klasične teme antike odlika je prevladavajućeg intelektualnog trenda tog razdoblja ali i pokazatelj osobnog ugleda.